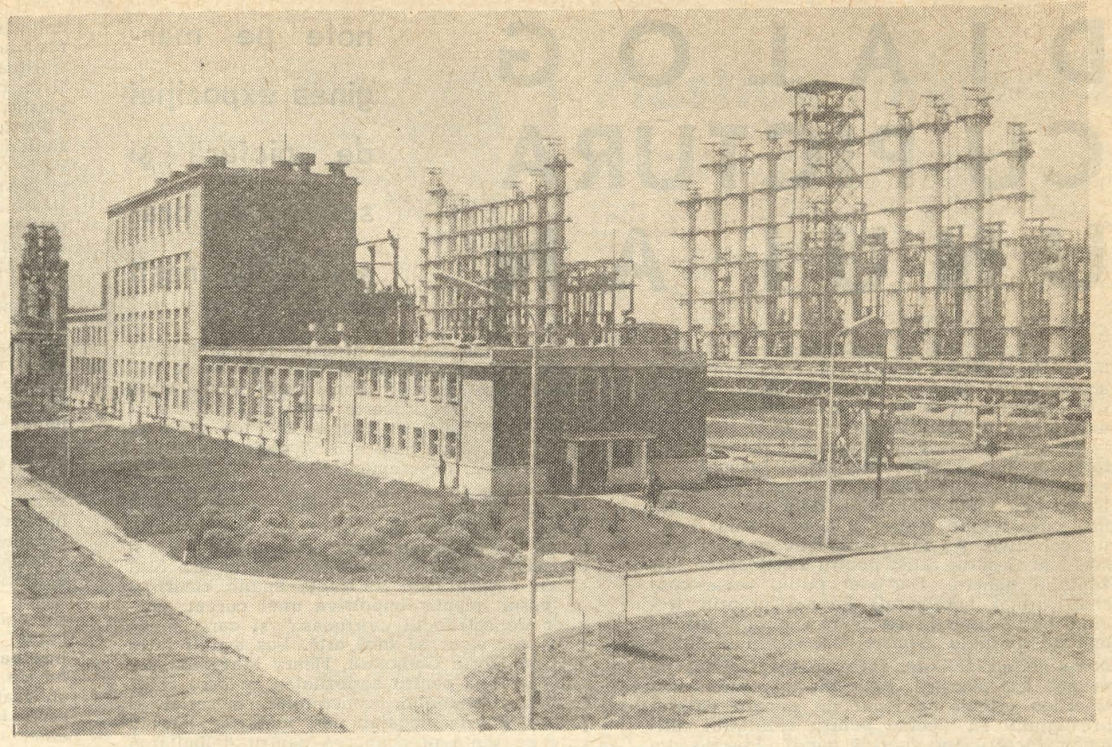

S O C I A L I S T E

AMONOGRAFII

DRUMUL

CAUCIUCULUI

un reportaj de mihail sabin

1

Am văzut de multe ori constelațiile chimiei făurind un cer al armoniilor pe Valea Troțușului. Din goana mașinii ori pieton nocturn, întârziat pe magistralele orașului tânăr am simțit acut sensul acestor lumini care reiau la o altă perspectivă istorică legenda traiectoriei a săgeții lui Ștefan al Moldovei.

Pentru călătorul dornic de frumuseți, nopțile stelare pe care le nasc marile combinate petrochimice înseamnă mai mult decât miraj, mai mult decât poem al luminii, înseamnă însăși patria socialistă cu inima ei plină, înseamnă clipa tainică de liniște dinaintea marilor emoții când reveria devine brusc bucurie, o trainică bucurie care inundă zonele cele mai ascunse ale sufletului, înseamnă România socialistă, mândrie și siguranță, timp suprem al înnoirilor, meditație intimă la rosturile esențiale ale vieții în acest decor fantastic sprijinit de apele Troțușului.

Reporterul care pătrunde prin marile porți, în dorința de a cunoaște chimia în înfățișarea ei cotidiană, dincolo de frumusețea romantică a stelelor făurite de om, găsește în halele spațioase, dominate de albul polistirenului, lingă mișcărilor precise ale mașinilor ce dau cauciucului românesc ultima formă, în dreptul tablourilor de comandă de o severă arhitectură, siguranța aceleiași armonii.

2

Aici, pe 46 de hectare, se întâmplă miraculoase prelucrări de elemente, gazele pe care altădată Rafinăria le pierde prin ardere își măresc de 40 de ori valoarea, devenind polistiren, adică forme și culori subtile pentru casele noastre, cauciuc, adică anvelope și încălțăminte, fenol și acetona, adică materie primă pentru sute de articole din material plastic.

Locul ucenicului vrăjitor l-a luat chimia, înțeleapta chimie verificată prin 20.000 de aparate de măsură și control, în acest Combinat automatizat unde predomină cifrele mari, unde totul se măsoară în mii de tone și se exportă în 20 de țări și unde totul devine triumf al socialismului, de la culori și cifre și arhitectură gigantică până la oameni. Și oamenii sînt muncitorii anului 1966 adică maiștrii de mine, maiștrii anului 1966, adică inginerii de mine, inginerii anului 1966, viitori doctori în științe.

Pentru că fluxul cel mare nu este cel al gazelor către cauciuc ci ascensiunea unei armate de tineret către o maturitate de elevație intelectuală și acest drum trece prin cele 50 de cursuri de specializare și ridicare a calificării, drum al operatorilor Ion Andronescu, Virgînica Ciobanu, Gheorghe Martin, al maiștrilor din promoția anului 1965 Nicolae Vătămanu, Gheorghe Popa, Radu Stoian, al inginerilor Dan David, Marian Nistor, Ionel Popa.

Drumul oamenilor parcurge coordonate esențiale, sînt ample desiașurări de biografii ale acestor ani și ele se fixează în memoria reporterului cu încărcătura lor de istorie contemporană.

3

O zi posibilă în Combinat. Faptele pe care le relatez aici s-au împlinit în zile diferite,

iar oamenii despre care scriu pe o singură pagină, poate nu s-au întâlnit niciodată. Combinatul este mai mult decât o uzină, este o întreagă industrie, pentru a ajunge de la polistiren la cauciuc sau la fabrica de frig trebuie să parcurgi drumul cu mașina. Este așadar foarte normal ca lăcătușul Vasile Voicu de la instalația I-15 să nu-l cunoască personal pe șeful de echipă Aurel Pristolnicu de la polistiren sau pe inginerul Ștefan Teodor de la secția D. 4. Pe acești oameni îi leagă însă o irenetică participare la zilele Combinatului, un curent, aș scrie, subteran, care împrumută tuturor vibrație unică. Iată deci o asemenea zi posibilă...

Ora. 8. Inginerul Cornel Culic, șeful secției polistiren a convocat în biroul său pe cei zece ingineri și doisprezece maștri ai secției. Rememorez biroul inginerului. Esențială mi s-a părut aici vitrina unde se răsață produse finite din polistiren, o scală de radio de o elegantă savoare a formei, pahare multicolore, un coral de perle albe, aglomerate într-un joc straniu de chimie elementară. Nu mă hazardez să fac portretul moral al eroului meu, jumătatea de ceas în care am stat de vorbă nu îndreptățește o asemenea întreprindere, transcriu însă cîteva notații: inginerul Culic caută o profesoară de vioară pentru fetița lui în vîrstă de 3 ani, conduce una dintre cele mai importante secții ale Combinatului, se bucură că întreaga instalație de la stiren este concepută și proiectată în România, se extaziază în fața tehnicii contemporane — am admirat împreună un tablou de comandă, simetrie subtilă de butoane și lumini — este un inovator prețuit, una dintre recentele sale inovații înlocuiește produse din import, are nostalgia Clujului, intenționează să-și cumpere mașină. Într-o zonă intimă văd fetița inginerului, pe care nu o cunosc, cum descinde zilnic într-o copilărie uimită, mă gîndesc la chipul intelectualului tînăr, ferit de acea boală gravă care se cheamă angoasă și știu cu precizie de unde vine deplina siguranță a mișcării interioare.

Ora 9. Mecanicul compresorist Aron Afloarei de la instalația D. 7 execută o reparație dificilă a compresorului. De fapt această operație trebuia efectuată la atelierul central, asta ar însemna însă timp risipit și tînărul mecanic lucrează la Combinat de șase ani și a învățat să trăiască în vîrstă elanurilor, această vîrstă fundamentală a Văii Troțușului.

Ora 11. Inginera Maria Drobny de la cabinetul tehnic răspunde astăzi de protocol. Îi însoțește deci pe nerăbdătorul reporter prin secții, dă explicații, enunță cifre comparative. Ochii, expresia feței, miinile, participă la discuție. Chimia despre care vorbim devine ceva foarte fluid, chimia poate fi pasiune, melodie.

Scriu despre această față cu bucurie pentru că ea convertește totul în incandescență, vorbele ei rotunjesc imaginea faptelor și aici la Combinat lucrează mulți asemenea tineri și Maria Drobny pășește în mijlocul lor.

Ora 14. Operatorul Ion Andronescu de la polistiren începe aplicarea unei raționalizări proprii menită să reducă deșeurile. Ziua sa de muncă nu se oprește la sfîrșitul schimbului, ea trece numai într-o altă ipostază. Ion Andronescu este elev la școala de maiștri, după-amiază el pregătește lecții și lucrări, învață să vadă lumea cu ochii chimis-

tului, într-o necontenită prefacere a materiei. Există în Combinat o sete generală de învățatură, o mișcare armonioasă a oamenilor către știință, exprimată de cele 50 de cursuri pe care le urmează 1500 de oameni tineri, de cei 200 de elevi ai liceului seral, de biblioteca tehnică cu 200 de titluri de reviste de specialitate românești și străine. Comunistul Ion Andronescu se află înaintea acestei dinamici și la cei 33 de ani ai săi descoperă lumea din nou, îi sesizează legile intime și totul se întâmplă într-un punct nodal al țării, aici unde din înțelepciunea partidului cîmpia moldavă s-a întâlnit cu industria chimică.

4

Drumul cauciucului, mîndrie firească a celor de la Combinat. Aproape 40 la sută din totalul producției se exportă în țări cu tradiție industrială avansată. Anglia, Olanda, Turcia, Iugoslavia, primesc Carom 1500, cauciuc românesc făurit lingă apele Troțușului, unde acum un deceniu se întindea cîmp, cîmp cit vedeai cu ochii.

Mă gîndesc la drumul de altădată al cauciucului, istorie singeroasă și tragică a lui Hevea Brasiliensis, împărțind moarte printre indienii din tribul Putumayo. „Cei care refuză să muncească, scria pe atunci inginerul german Hardenberg, sînt bătuți crunt pînă ce corpul li se acoperă de răni adînci. Indienii sînt vinduți în masă sau individual... Bărbați, femei și copii sînt împușcați doar așa pentru distracție, iar în zilele de sîrbătoare se toarnă petrol peste unii din ei, li se dă foc ca oamenilor companiei să se poată desfășura la acest spectacol”. La Laboratorul de cauciuc al Combinatului, această microuzină de prelucrare a cauciucului, am văzut un sortiment natural din Brazilia. Mi s-a părut a vedea în blocul brun pagini din istoria arborelui care plînge, apoi am rememorat drumul cauciucului spre sinteză, spre acest triumf al înțelepciunii umane și la capătul drumului am ajuns din nou la Caromul nostru, ofițiat în retorte uriașe printr-o simplă apăsare de buton de către neastîmpăratul unor degete tinere.

5

Zilele și nopțile Combinatului se îndreaptă către noi dimensiuni ale socialismului. Spre 60.000 tone de cauciuc, cifră trasată de cel de-al IX-lea Congres al partidului, se deschide sensul unei voințe colective. Această cifră o pregătesc inovatorii și cercetătorii științifici, muncitorii și operatorii într-un efort creator și zilele și nopțile devin astfel istorie, așa cum istorie au devenit toți acești ani ai chimiei, începînd din 1957, cînd din gîndire inaripată s-au născut circuite automate și instalații moderne și un cer al luminilor pămîntului, arc de triumf prin care ideile devin identități.

Răsfoiesc viața Combinatului și viața de aici înseamnă industrie și civilizație și învățatură și aplauze pentru Teatrul popular și bucuria sportului, o viață bogată și demnă care se revărsa pe străzi la marile sîrbători, impresiionantă coloană de inimi tinere.

